

Ex libris - Ephraim Moses Lilien

Adattár - Ex libris gyűjtemény

Leltári szám:	MLT 1686.1.146
Alkotó:	Lilien, Ephraim Moshe/Moses (1874 - 1925)
Készítés ideje:	1899
Készítés helye:	Berlin
Jelzés:	E M Lilien
Anyag:	papír
Technika:	klisé
Méret:	magasság: 14,5 cm szélesség: 10,8 cm

A Galíciában született, majd krakkói tanulmányai után 1899-ben Berlinben letelepedett E. M. Lilien szecessziós stílusú, judaika tárgyú könyvillusztrációi révén a modern zsidó grafika megteremtőjeként ismert.

Pathai Edith a Magyar Zsidó Almanachban 1911-ben megjelent *Zsidó művészet* című tanulmányában (ld. [itt](#)) így ír róla: "A mai zsidó művészek közül kétségkívül Lilien a legnépszerűbb. Szinte hihetetlenül rövid idő alatt tette meg az utat, mely a gettótól a világhírig vezet... Az összes zsidó művész közül ő férközött legközelebb a zsidó közönséghez... Lilien művészetének szimbolikus tartalma, amelynek vonatkozásai gyakran évszázados tradíciókat érintenek, mindenek előtt megfogja és megállítja a zsidó szemlélt. Ehhez járul, hogy Lilien minden lapjáról a zsidóságnak meleg szeretete szól és nagy együttérzés a zsidó nép minden örömeivel és fájdalmaival. Midőn a cionizmus fellép, mindjárt szolgálatába szegődik, ő rajzolja meg a cionista kongresszus emléktábláját és gyönyörű lapokat szentel a kisenevi pogrom mártírjainak... Jól ismeri a héber nyelvet, egyik rajzán héberül van odáírva: *Az én népemnek szentelem*, egy másikon szintén héberül írja alá nevét, hozzátéve: *Cion hűségesei fiaim közül*".

Lilien főként zsidó értelmiségiek számára készített ex libriseket, melyek Aubrey Bearsdley és a japán fametszetek hatását mutatják. Az itt bemutatott, saját maga számára készített ex librist 1899-ben készítette el, melyről a Herzl Tivadar által alapított, Bécsben kiadott *Die Welt* című cionista hetilap is beszámolt (ld. [itt](#), p. 4.)

Az ex libris képmezőjében egy tóparton álló, könyvet tartó, fején babérkoszorút viselő fiatal nő alakja látható, akinek sziluetszerű fehér teste csaknem homogén fekete háttér előtt jelenik meg. A tisztaság allegorikus nőalakjának leomló hajzuhataga, valamint az előtérben tekergő stilizált rózsaszálak ugyanakkor mozgalmassá teszik a kompozíciót.

A kép alatti héber felirat: "Jacob Lilien fia, Ephraim Moses Lilien könyvtárából".

A bal szegélyen olvasható, dekoratív hatású héber felirat egy újszövetségi idézet Pál apostol Tituszhoz írt leveléből: "A tisztának minden tiszta" [a tisztátalannak és a hitetlennek pedig semmi sem tiszta, mert romlott az értelmük és a lelkiismeretük.] (Tit 1.16.)

Lilien feltehetően egy 16. századi előkép nyomán választotta a Pál apostoli idézetet ex librise mottójául: Otto Mühlbrecht egy évvel korábban, 1898-ban megjelent *Die Bücherliebhaberei in ihrer Entwicklung bis zum Ende des XIX Jahrhunderts* című könyvében (p. 166.) reprodukálta Hektor Pomer, a nürnbergi Szent Lőrinc-templom prépostjának 1525-ben készült fametszetű ex-librisét, melyen ugyanez az idézet olvasható héber, görög és latin nyelven (ld. [itt](#)).

Pomer könyvjegye az egyik legkorábbi, héber felirattal ellátott ex libris, s minden bizonnyal ez a tény keltette fel Lilien érdeklődését, s ennek nyomán választotta a Pál apostoli idézetet saját ex librisének mottójául.

Irodalom

- Szerk.: Szilágyi András, Horányi Éva: *Szecesszió. A 20. század hajnala. (Az európai iparművészet korszakai).* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1996. - Nr. 7.44. (Horváth Hilda)

ΣΧ. ΛΙΒΡΙΣ
 ἩΣΑΝΩΝΑ Μ
 Νο:

מוספרי

לשוחטים
 כל
 פרהוד

אפרים מושיה בן יעקב הכהן
 ר' יליצין